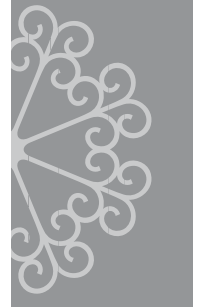

בית מדרש

בשבילי הפרשה

פרשת משפטים תשע"ח

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD	5:18
Brooklyn, NY	5:05
Chicago, IL	4:56
Johannesburg, S. Africa	6:37
Lakewood/Deal, NJ	4:07
London, UK	4:49
Los Angeles, CA	5:13
Manchester, UK	4:49
Monsey, NY	5:05
Montreal, Quebec	4:54
Toronto, Ontario	5:21
Yerushalayim	4:45
Zurich, Switzerland	5:21

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

משפטים שקלים

שקלים לנשים וקטנים

בחינוך ק"ה וברטנורא שקלים פ"א מ"ג כ' רק מבין כ', אבל בפיהמ"ש שם ורמב"ן כאן כ' מבין י"ג. וע"ש בתוי"ט דמח' אי פסוק י"ג באדנים ופסוק י"ד לקרבנות והרי בפסוק י"ד כתיב מבין כ', או איפכא.

וע' שעה"מ ריש שקלים שהק' לרמב"ם ורמב"ן וכולם ששקלו (קטן) מקבלים מידם, והרי קטן א"א לו להקנות והוי בא משל יחיד. ות' דמה"ת יש ביטול. וע"ש במעשה חושב שהק' לראשונים דמה"ת אסור לבטל איסור לכתחילה. ועוד יש להק' דביטול אין נותן דינים כמ"ש עונג יו"ט. וי"ל דביטול מבטל בעלות הקטן והוי הפקה וזוכה ציבור מהפקה ואבני"מ כ"ח ל"ג הק' על שעה"מ דבביצה ל"ח ע"ב ממונא לא בטול. ולכן פ"י האבני"מ וקצות ר"ה ד' ד"ה אמנם, דהמשנה דכולן ששקלו הוא אחר תקנה דרבנן דפעוטות, וקנין דרבנן מהני לדאורייתא.

הטעם דנשים פטורות משקלים (כ' רע"ב משום דכתיב איש כופר נפשו), וכ' בקריית ספר דהוי מ"ע שהז"ג וכ"כ מאירי פ"א דשקלים (עמ"ל נ"ה) דפטורות משום מ"ע שהז"ג. וע' שעה"מ סוף הל' מילה ומנ"ח ק"ה דלא הוי זמן גרמא וכן אמבואה דספרי ח"ב עמ' קנ"ז הק' על מבי"ט אמאי הוי מעשה"ג. וליישב הטעם שהוא מ"ע שהז"ג, (ולא משום שאסור בשבת), כ' במראה אש על ירושלמי שקלים משום דמכפר ואין כפרה אלא ביום כערכין י"א, (וכן בב"ק ק"י גזל הגר שהחזירו בלילה לא יצא). וע' שכל הקדש מהגר"ח"ק פ"א משקלים ה"ז.

ברע"א סי' ט' כתב דנשים פטורות ממוסף, ועמודי אור ז' חולק שיש לכל ישראל כפרה ושייכות בקרבן. (וע' אגור ומהר"ל ועוד דחייבות לומר פ' תמיד כמו בתפלה, ויש לעיין אי חיובם בתפלה משום רחמי נינהו או דיש להם חלק בקרבן תמיד אף דאין תורמות, וע' עמודי אור הנ"ל). בתורה תמימה פרשת כי תשא הק' לפי רע"א דנשים פטורות ממוסף, א"כ לפי החינוך וברטנורא ה"ה פחות מבין כ' פטור ממוסף ואיך מתפלל כש"ץ. וע' ציצן אליעזר ח"א א' בריש התשובה שהביא באמת חומרא זו משר"ת שערי דעה ח"א י"ז, ובס' חינוך דחיי. (וכ"ל לענין פחות מבין כ', ויש לעיין לענין למעלה מבין ס', ועמש"כ בפ' במדבר בשם אוה"ח וברבנאל). וע"ש ציצן אליעזר שמיישב המנהג.

דברי רבותינו

כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו עזב תעזב עמו (כגה)

ביאר מון "הסבא מסלבודקה" צוק"ל: מטרותן של הלכות נזיקין הם ליישר את לבו של האדם, לתקן את מקורן של סיבות ההיזק. לכן נקראו המשפטים "מישרים" - "אתה כוננת מישרים" (תה"לם צט), "אתה כוננת ישרות לאוהביך" (מד"ר משפטים). שבהתעמק בהם יגיע האדם לאותה המדרגה של "האלקים עשה את האדם ישר" (קהלת ז), שלא כבוד חברו בלבד יהיה חשוב בעיניו, אלא שמתוך כך יבא לידי השתלמות באהבת חברו.

לא למעשה הפריקה בלבד כיוונה התורה. אלא "משבך תשבוק מה דבלבך עלוהי" (אונקלוס). מצות פריקה היא הצלת ממון חברו. אך אנו דנים כאן גם על הרגש שבלב, לשרש מלבו את המשטר מה שיש לו על חברו.

נמצא שתכלית המשפטים היא "מישרים" - ליישר

מון הסבא מסלבודקה כ"ט בשבט תרפ"ז

בחיצוניותו לא היה שום דבר מיוחד להפ' לות אותו מבני אדם אחרים. הוא היה כאחד מאתנו ממש. בפניו לא ניכרו כל סימנים של מהותו הפנימית. לא התגדל ולא התנשא על איש מימיו ותמיד 'הצניע לכת' מאין כמוהו.

הסבא הראה על ענייני בני אדם החומי ריים ויחסם זה לזה כאילו הם גופי תורה, ועל חשיבות דרך ארץ כאילו היא מגופי ההלכה. בכל אדם חיפש רק את הטוב שבו.

...כל בני הישיבה נצמדו אליו בחבלי אהבה נאמ' נה. כולם שתו ממעיניו הזך והתרשמו ממזגו הטוב ומעשיו המתוקנים... נחבא אל הכלים ולא חפץ לה' תנשאות כלפי חוץ, אף לא להיקרא בשם "מנהל", אם כי הוא באמת מייסד הישיבה ומנהלה בכל הפר' טים, וכל מעייניו היו לחנך ולרומם עילויים וגאונים ולהעמידם בראש של הישיבה, ולהוציא טבעם בער' לס, ובעצמו פרש לקן זוויות בצניעות מופתית.

רק בני הישיבה ידעו להעריך את גודל חסידותו ופרישותו והביטו עליו כעל אחד קדוש ומנהיג הדור שהשפעתו גדולה גם בישיבות אחרות להנהיג בהם את שיטתו במוסר ומאור שבתורה... זכה למדרגה

דברי הימים

לבותיהם של ישראל! כל פרטי הלכות נזיקין הם כולם מצד הדין. אך עולה על כל זה מדתם של חסידים, שמעלת "החסידות" היא מן המדרגות הע' ליונות, "שלא נקרא חסיד אלא מי שעושה לפנים משורת הדין, בין לקדש עצמו במותר לו בדברים שבינו לבין המקום, בין לעשות הרחקה יתירה שלא ליגע באיסור גזל ונזיקין וכיוצא בהן" (נמוק"י ב"ק ל).

כל אלו "הרחקות נזיקין" שנהגו בהן החסידים הראשונים, פטורים היו מצד הדין. כמו בפריקה, לעתים הוא פטור מצד הדין אם גם בשלו לא היה טורח ופורק, אולם "אם הוא חסיד ועושה לפנים משורת הדין, ואפילו היה הנשיא הגדול וראה בהמת חברו רובצת תחת משאו של תבן או קנים וכיוצא בו, פורק וטוען עמו" (רמב"ם רוצח יג,ד)

כי כשם שבדברים "שבין אדם למקום", הכרת הבר' רא מביאה לידי "יראת חטא", גם במקום שלפי דין אין כאן חטא כלל, כן בדברים שבין האדם לחברו, מתוך הכרה בערך "האדם וגדלותו" הם מתרחקים מכל גרמא בנזקין, הגם שמצד הדין אין עליהם כל חיוב.

מתוך הספר "שיחות הסבא מסלבודקה"

עליונה של הצנע לכת מאין כמוהו גם בדורות הקר' דמים לו בין בעלי שיטת המוסר. כי הלא אף לאחד מהם לא ניתנה ההשגחה והפיקוח על ישיבה גדולה בכמות ובאיכות כמו זו שהייתה בסלבודקה.

בנוגע לבני הישיבה, התנהג עמיהם ממש כמו עם בני משפחתו. לפעמים זרק מרה בהם כשהשעה היתה צריכה לכך בנוגע לחינוך של זיכוך המידות, סבל את סבלם והשתתף בצערם תמיד, ולא פעם הרטיב בדמעותיו את כרי מיטתו בדאגו לגורלם כשנקראו לצבא או במקרי מחלה.

השתדל תמיד בכל מאוודו להטיב לזולת, הוא ביקש רחמים על כל איש טובל ונענה, והתפלל על חבריו בכל עת מצוא. הוא היה אומר: החסד החומי רי הוא מוגבל בטבעו, הן מצד הנותן והן מצד המ' קבל, אבל החסד הרוחני אינו כך, אין לו גבול ואין לו תכלית, ובלבד שייכוונו כולם את לבם לשמים.

...כמה פעמים טיילתי עמו בחוצות העיר קובנה, ופתאום הרגשתי שהרתיע לאחוריו כמה פסיעות. שאלתי אותו לסיבת דבר מוזר זה, והוא ביאר לי שהרגיש ביהודי שחזר בעגלתו הביתה מן העיר, ולפיכך התכוון לעשות לו לוויה של ארבע אמות.

מתוך מאמר תלמיזו הרב יעקב משה לעסין

בספר "הסבא מסלבודקה"

במצות גמילות חסדים

מחויבים אנו בהכרת הטוב, כ"ש לטובות ד' דאין בהם כי אם ענין הטבה לבריותיו, שחייבים אנו בהכרת טובה מרובה, ויעו"ש.

ולדבריו יש לומר דמצות חסד הנלמדת מ"והלכת בדרכיו" - מה הוא גומל חסדים אף אתה גומל חסדים, יהיה חיובה עשיית חסד מושלמת כמו שעושה הקב"ה, דבזה מקיימים הליכה בדר כיו. אך אם יעשה חסד שמעורב בזה טובת עצמו, אין זה ההליכה בדרכיו. וזהו כדברינו דחסד בחסד אם לא תהיה מטרת החסד רק להיטיב לזולת.

ובשם גדולי בעלי המוסר ידוע שאמרו, שכל חני ווני יכול להיות בעל חסד, אם רק תהיה מטרתו לעשות טובה עם בני המקום לספק צרכיהם, ומה שלא עושה זה בחנם, זהו משום דלא יוכל לעשות חסד אם לא יתפרנס, דהרי ימות ברעב. ומה של מעשה לא נחשב חנווני לבעל חסד, ואף שעושה טובה גדולה ללקוחותיו ואף שמשלמים לו, זהו משום שכונתו להרויח בעסק זה, ע"י שעושה כאן מעשה חסד, אז אין זה נחשב עושה חסד כי אם עושה עסקים, וזהו כמו שאמרן שהעושה חסד בכ וונה להרויח לא חשיב עושה חסד. וכמו כן להיפך, דחנווני שמוכר לבני אדם ומרויח, אך מטרת מע שיו הם להיטיב לבני אדם, חשיב עושה חסד.

ומקור לזה הוא מגמ' ב"מ (ריש דף פ"ב ע"ב), דאיתא שם במלוא צריך למשכון קמיפלא, מר סבר מצוה קא עביד שהלווה והוי שומר שטר, ומר סבר לאו מצוה קא עביד, שלהנאתו מתכוין והוי שומר חינוס. ומבואר כאן, דעד כמה שמלוה על המשכון מתכוין להנאתו הרי לא נחשב דמצוה קעביד, וזהו כדברינו דכיון שמי לזה להנאתו לא נחשב עושה מצות חסד.

ועפ"י זה יתבאר דברי הנביא, "מה ד' אלוקיך דורש מעמך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלוקיך", וצ"ב דמה טעם נזכר ענין אהבת חסד, הרי אהבה היא דרגא בקיום המצוה, וא"כ היה לכתוב עשות חסד, וכמו שכתוב עשות משפט, ומהי ההדגשה על אהבת חסד. ולדברינו מבואר דאכן חסד ללא אהבה דהיינו שעושה מסיבות ופניות עצמיות, אזי חסר בעצם החסד ולא רק שחסר דרגת עושה מאהבה, ולכן הודגש אהבת חסד.

ובענין זה ראוי להזכיר דברי החובת הלבבות בפתיחה לשער עבודת האלוקים, שכתב שם לעורר כמה אנו חייבים הכרת הטוב לבורא, דהרי לטובות בני אדם יש חובת הכרת הטוב, ואף דטובות בני אדם לסוגיהם הם בחלקם עור שים לטובת עצמם ולתועלת עצמם, ואעפ"כ

פרק כ"ב פסוק כ"ד, "אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו כנושה לא תשימון עליו נשך", וצ"ב דמ"ט סמכה התורה איסור רבית לחיוב להלוות שמקורו בתחילת הפסוק, כדברי רש"י דכל אם שבתורה רשות, חוץ מג' וזה אחד מהם, עכ"ל.

ונראה דיש כאן רמז דמצוות גמ"ח לא מתקיימת אם לוקח רבית, ולכן כתבה התורה בלשון "אם כסף תלוה", שקיום המצוה מותנה בכך שלא יקח רבית, ובמקום שיש רבית לא קיים המצוה, דהיה מקום לדון במלוא ברבית, האם הוי זה רק מצוה הבאה בעבירה, או דלא קיים כלל מצוות גמ"ח.

ובדבר זה דנתי לפני כבוד אאזמ"ר [הה: מרן רה"י הגאון רבי נחום פרצוביץ] זצ"ל, ואמר לי שדומה זה כמו שנדון האם מחלל שבת ח"ו שמע שן סגריה, מקיים מצוות עונג שבת והוי רק מצוה הבאה בעבירה, או דלא קיים כלל המצוה, עכ"ל.

ונראה דאכן מלוא ברבית לא מקיים מצות גמ"ח, דהרי הוי זה כעושה עסק עם מעותיו להריח, ואף שאיך צריך לזה ונהנה מההלוואה, אך המלוה לא נחשב גומל חסד, דחסד מהותו שעושה עבור חביר, וכאן הוי זה עושה לעצמו. ולדך זו לא דומה זה למעשן בשבת ח"ו, דשם יתכן דהוי באה בעבירה, אך כאן אין כאן כלל מעשה מצוות חסד.

הכוחות שנותנים לאדם כדי להועיל לאחרים

ולפי מש"נ יתבאר דברי המדרש (ויק"ר פרשה ל"ד אות ד'), וז"ל: "עשיר ורש נפגשו, עשיר בתר רה רש בתורה, אמר אותו רש לאותו עשיר, הש ניני פרק אחד ולא השנהו, אמר לו מה אנא בעי מיתב ומתניתך במשקין או במאימתי, קרי ותני עם דכוותך, עושה כולם ד', מי שעשה לזה חכם יכול לעשותו טיפש, ומי שעשה לזה טיפש יכול לעשותו חכם", עכ"ל. והיינו דכיון שהעשיר בתר רה מסרב ללמד לעני בתורה, ואומר לו לך ולמד עם אנשים ברמה שלך, ע"ז נאמר שיכול הקב"ה לעשותו רש. והטעם לזה הוא כדאמרן, שהרי כל מה שקיבל האדם חכמה, הוא כדי להועיל לאחד רים, וכשמסרב לעשות כן, אזי תנטל ממנו החכמה, כיון שכל מה שעשה לזה עשיר בתורה, הוא כדי שילמד לאחרים, וכשאינו עושה את תפקידו, אזי ילקח ממנו מה שניתן לו, וזהו על דרך מש"כ בספורנו הנ"ל בענין העבוט.

קידך כראוי, אזי יטלו ממך קצת מעשירותך ויתנו לו. ומבואר כאן, דמה שיש לאדם יותר מכדי סיפר קו, הוא כדי שייטיב עם אחרים, ואם לא עושה את תפקידו, שוב יטלו ממנו את עשירותו ויתנו לאחר.

ועל דרך זה כתב באוה"ח בביאור הפסוק "אם כסף תלוה את עמי את העני עמך", וז"ל בתר"ד: "וזה הוא אומרם אם כסף תלוה את עמי, פי' אם ראית שהיה לך כסף יותר על מה שאתה צריך לעצמך, שאתה מלוה לעני, תדע לך שאין זה חלק המגיעך, אלא חלק אחרים שהוא העני עמך, ובזה רמז שצריך לפתוח לו משלו, ואולי כי רמז לו ג"כ שלא יתנשא ויתגדל על העני בראותו כי הוא הנותן לו, והוא אמרו לא תהיה לו כנושה לשון נשיאות ומעלה, כי משלו הוא נותן לו", עכ"ל. ומבואר בדבריו, שכל מה שנותן נים לו לאדם עשירות, הוא כגובר לפרנס אחרים משלהם, וזהו סיבה שלא להתנשא על העני.

פרק כ"ב פסוק כ"ה-כ"ו, "אם חבול תחבול שלמת רעך עד בא השמש תשיבנו לו, כי היא כסותו לבדה היא שמלתו לעורו, במה ישכב, והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני". ובפי' הספורנו כתב וז"ל: "אע"פ שלא יוכל לצעוק עליך חמס שהרי הוא חייב לך, מ"מ כשיצעק אלי על עניו הגורם לו להיות ערום בלי לבוש על ידך, אתן לו קצת ממה שהייתי חונן אותך יותר על סיפוקך כדי שתוכל לפרנס בו אחרים, כי חנון אני, והנני חונן כל צועק כשאינו לו חונן אחר זולתי, לפיכך טוב לך שאתה תחנהו בה שבת העבוט, באופן שיתמיד לך החן מאתי, שתוכל אתה להלוות ולפרנס אחרים", עכ"ל.

וכוונת הספורנו, שהוקשה לו מה ענין שיצעק ואשמע צעקתו, הרי שלא כדן יתלונן, וע"ז כתב דהוא יצעק על עניו, דהיינו שמתוך צעקתו יוצא שלא עשית את תפקידך כראוי, שהרי נתתי לך עשירות כדי לפרנס את העני, וכיון שלא עשית תפ-

Pedestrian Pathways to Piety

Harav Hagaon Meir Wahrsager Shlita

In Parashas Mishpatim we find what one might refer to as the Torah's civil law. These halachos govern *bein adam l'chaveiro* primarily; indeed, the bulk of *Bava Kamma* and *Bava Metzia* are based on Parashas Mishpatim.

Right at the beginning of the parashah, Rashi cites Chazal's statement that the *vav* in *וואלה המשפטים* teaches that what follows is a continuation of the events of the previous *parashah*, namely Mattan Torah and the Aseres Hadibros: *מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני*.

Chazal here are emphasizing a fundamental tenet of Yiddishkeit. One might think that these *dinim* of *bein adam l'chaveiro* that regulate our dealings with other people are mundane, devoid of loftiness or Godliness. The *passuk* is telling us otherwise. In Yiddishkeit, our mundane dealings with other people is also Divine, also from Sinai. As Chazal say (*Bava Kamma* 30): *מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דנזיקין* – piety comes from observing the laws of damages.

At first glance, the halachos in Parashas Mishpatim seem somewhat mundane. But each halachah has a depth that is meant to bring out greatness in a person.

The Rambam, in the last halachah in *Temurah*, states that most of the Torah's laws are intended to rectify our middos and correct our actions. In his words: *ורוב דיני התורה אינן אלא עצות מרחוק מגדול העצה לתקן הדעות* וליישר כל המעשים.

The halachos of the Torah are there to sensitize us, to develop us into straight, complete human beings. Let us take two examples of halachos in this week's parashah and see how they accomplish that.

Equal to the Eved

The first topic discussed in the parashah is that of *eved Ivri*. The Gemara (*Kiddushin* 22) gives a fascinating perspective on *eved Ivri*: *כל הקונה עבד*

עברי כקונה אדון לעצמו. The master becomes the slave.

Why is that? It's based on a halachah regarding the *eved nirtza*, which is mentioned in Parashas Mishpatim, where the *passuk* tells us that as part of extending his term of servitude, the *eved Ivri* has to say: *אָהַבְתִּי אֶת אֲדֹנָי*, I love my master. In Parashas Reeh, the Torah adds that an *eved Ivri* has to feel that he is being treated well by his master, as the *passuk* states: *כִּי טוֹב לוֹ עִמָּךְ*. From those words the Gemara derives that there must be equality between the master and the servant; he has to be treated like an equal. If you own a slave, you have to offer him the same quality bread as you eat, the same quality wine you drink, and the same quality pillow you sleep on. If you're sleeping on a soft pillow, you can't let him sleep on straw. Accordingly, if you have only one pillow, you can't use it! You have to either find another pillow for your *eved*, or you have to sleep without one; no one can use this pillow.

There seems to be a *machlokes* among the Rishonim whether this is meant literally. The Ritva (*ibid*) says that you don't actually have to equate the *eved* to you; rather, you can't treat him in a lowly manner, like an *eved Knaani*. You have to treat him with respect. The Rambam (1:9), however, understands the Gemara literally, and rules that you actually have to equate the *eved* to you.

How do we understand this? Surely, a master has to treat a Jewish slave kindly, as per the mitzvah of: *וְאָהַבְתָּ לְרַעְךָ כָּמוֹךָ*, but why should the slave's needs take precedence over the master's? Don't we have a principle of *חייך קודמים*? We could understand that if you have two pillows you should give him one, but how does it make any sense that if you have one pillow you can't use it? Why do you have to lose out because of him?

The Torah is seeking to help us refine our middos. In truth, the *eved* is not equal to you, and he knows it. If you would have one pillow and

you would use it, how would the *eved* interpret that? Put yourself in his shoes: he naturally feels at a disadvantage. If you take the one pillow, the *eved* won't think, "Oh, he took the pillow for himself because he has only one pillow." Rather, he will tell himself, "He took the pillow for himself because I'm the *eved*."

If you, the master, don't get the pillow, you'll know it's not because you are inferior. But if the *eved* doesn't get the pillow, he's going to interpret it as a testament to his inferior status.

We see to what extent the Torah obligates us to think about the other person. And this is a lesson for life. You might say, "Okay, I have to understand the other person's perspective, but that's only when it's a fair perspective, coming from his culture or background. But if someone has a chip on his shoulder, I'm responsible to try and understand his complexes?"

The answer is yes. The Torah expects us to equate ourselves to another person and crawl into his world: if in his world he feels inferior, we have to adjust our behavior accordingly. This sensitivity isn't just a nice *madreigah* – it's an obligation, as we learn from the fact that the *eved Ivri* has to feel *כי טוב לו עבדך*.

We often meet people who are in an inferior state, for various reasons. We have to try to step into their shoes and determine what they might be sensitive to and how they might react to different situations.

Don't Be an Overlord

Another example of how a halachah in this week's parashah refines us and straightens our behavior can be inferred from the Torah's directive regarding loans.

The Torah adds two prohibitions to the mitzvah of lending money: לא תהיה לו כנשה לא תשימון עליו נשך. If you know the borrower can't pay you back, you're not supposed to appear to him like a creditor by reminding him that he owes you money, because then he feels attacked. But what's the connection between that prohibition and the prohibition of *ribbis* that immediately follows it?

The Ramban offers a profound insight into this juxtaposition. The

objective of *תהיה לו כנשה*, he explains, is that the lender is not supposed to lord over the borrower. The *passuk* tells us that a borrower naturally feels subjugated to the lender: *ועבד ליה לאיש מלוה*.

The lender is forbidden to reinforce that perception by acting as though he controls the borrower. Rather, he should equate himself to the borrower and avoid showing any superiority over him.

This idea, continues the Ramban, sheds new light onto the concept of *ribbis*. One would think that charging interest on a loan would be perfectly understandable, as you are doing a service to the borrower by lending him money, and he is paying you for this service. That perspective is an outgrowth of viewing your money as your own: I lent it to him, I did him a service, I have a certain superiority over him, I'm entitled to charge him "rent" for using my money. If, however, you view your money as a deposit from Hakadosh Baruch Hu, you understand that you really are not the owner of your money; you're merely Hashem's messenger, and you have a responsibility to use that money to help others.

Viewed from this standpoint, taking *ribbis* is a grave sin. In truth, the borrower doesn't owe you anything. Rav Yitzchak of Volozhin writes in the introduction to his father's *Nefesh Hachaim* that his father, Rav Chaim Volozhiner, always told him that a person is not created for himself, but rather for others.

You think you're the *balebos* of your money? You think you have the right to demand *ribbis*? You're not a *balebos* at all! You have the *zechus* to do *chessed*. You have the *zechus* to service the borrower by lending him money. If you view the situation that way, you'll realize that you're not a *balebos*, and you will neither behave like a creditor nor charge *ribbis*: לא תהיה לו כנשה לא תשימון עליו נשך.

By fulfilling these and the other *mishpatim*, we train ourselves to become a *ממלכת כהנים וגוי קדוש*. Achieving holiness isn't something that happens only at Har Sinai, only in the beis midrash or in shul, only when we're putting on tefillin and tzitzis. Fulfilling the Torah's obligations of *bein adam l'chaveiro* is the ultimate way to refine our middos and fulfill Hashem's plan for turning us into complete, holy human beings.

Gut Shabbos.

This week's Bishvilei Haparsha is sponsored by

